

Spektrum zaburzeń autystycznych – definicja, kryteria diagnozy

Spektrum zaburzeń autystycznych (ang. ASD – **Autism Spectrum Disorders**) i Zespół Aspergera są obecnie jednymi z najczęściej diagnozowanych schorzeń wśród małych dzieci. W literaturze przedmiotu można spotkać się z różnymi nazwami odnoszącymi się do osoby z autyzmem m.in.: autyzm, ASD, zaburzenia z pogranicza autyzmu, zaburzenia ze spektrum autyzmu, niespecyficzne uogólnione zaburzenie rozwoju, autyzm wysokofunkcjonujący, Asperger, autystyczny, Zespół Aspergera, uogólnione zaburzenie rozwoju, aspie, skłonność do zachowań autystycznych. Określenie „spektrum zaburzeń autystycznych” obejmuje wszystkie powyższe terminy. (P.G. Taylor, *Spektrum zaburzeń autystycznych, Przewodnik dla początkujących, Podstawowe informacje dla rodziców i pedagogów, Warszawa 2011, s.10*).

Termin spektrum zaburzeń autystycznych odnosi się do grupy zaburzeń rozwoju, które pojawiają się u dzieci niedługo po urodzeniu. Charakteryzują się one znacznym i całościowym upośledzeniem w tak ważnych sferach jak język, umiejętności komunikacyjne, umiejętności typowego zachowania oraz interakcji społecznych (A. J. Cotugno, *Terapia grupowa dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Rozwijanie kompetencji i umiejętności społecznych, Warszawa 2010, s. 8*).

Do przedszkoli, szkół i innych placówek uczęszczają autystyczne dzieci z którymi należy odpowiednio pracować i dopasować naszą rzeczywistość do ich specyficznych potrzeb.

Kategoryzacja i diagnoza osoby autystycznej jest bardzo trudna z powodu różnic w zakresie objawów, które mogą u poszczególnych osób różnić się intensywnością i stopniem głębokości. Postawienie dokładnej i spójnej diagnozy jest dodatkowo utrudnione przez ciągły brak ujednoliconych kryteriów diagnostycznych i granic dla poszczególnych typów ASD. (Za Wing L. *The Relationship between Asperger's Syndrome and Kanner's Autism* w: A.J. Cotugno, *Terapia grupowa dla dzieci z zaburzeniami ze spectrum autyzmu. Rozwijanie kompetencji i umiejętności społecznych, Warszawa 2010, s.13*).

Diagnoza ASD odnosi się do trzech sfer funkcjonowania: (P.G. Taylor, *Spektrum zaburzeń autystycznych, Przewodnik dla początkujących, Podstawowe informacje dla rodziców i pedagogów, Warszawa 2011, s.12*).

Interakcje społeczne

- Trudności w zrozumieniu niewerbalnych aspektów interakcji społecznej, na przykład mimiki twarzy, brak świadomości, że w trakcie rozmowy mówi się na zmianę z drugą osobą, oraz trudności w zrozumieniu tego, co dzieje się w umyśle innej osoby.
- Trudności w nawiązywaniu kontaktów i wchodzeniu w interakcje z rówieśnikami, szukanie kontaktów wyłącznie z młodszymi lub starszymi osobami.
- Brak dążenia do dzielenia się z innymi doświadczeniami, przedmiotami, działaniami i przestrzenią
- Trudności z interakcjami społecznymi i emocjonalnymi.

Komunikacja

- Brak mowy lub jej znaczne ograniczenie.
- Trudności w słuchaniu innej osoby i reagowaniu na jej wypowiedzi, która stanowi przeszkodę w angażowaniu się w rozmowę.
- Używanie stereotypowego/ powtarzającego się języka.
- Brak zainteresowania udziałem w spontanicznej zabawie w udawanie z rówieśnikami.

Działania i zainteresowania

- Ograniczony zestaw zainteresowań, pomysłów i tematów.
- Obsesja na punkcie rytuałów, porządku działań powtarzalnych zachowań.
- Przejawianie powtarzających się manieryzmów ruchowych, takich jak trzepotanie dłońmi, podśpiewywanie czy wydawanie konkretnych dźwięków.
- Skupianie uwagi na częściach przedmiotów, które uniemożliwia zrozumienie działania całego przedmiotu.

Zgodnie z najnowszymi badaniami opublikowanymi w 2010r. jedna osoba na sto może mieć zaburzenia o charakterze autystycznym. Mówimy więc o licznej grupie populacji. Aby mieć pewność ,że my jako rodzice czy pedagodzy robimy wszystko, co możemy w pracy z osobą

autystyczną, musimy się jeszcze wiele nauczyć.(P.G. Taylor, *Spektrum zaburzeń autystycznych, Przewodnik dla początkujących, Podstawowe informacje dla rodziców i pedagogów, Warszawa 2010, s 12*).

Katarzyna Wrońska

Literatura:

- Albert J. Cotugno, *Terapia grupowa dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Rozwijanie kompetencji i umiejętności społecznych, Warszawa 2010.*
- Paul G. Taylor, *Spektrum zaburzeń autystycznych. Przewodnik dla początkujących. Podstawowe informacje dla rodziców i pedagogów, Warszawa 2011.*